

A PEHELYRUHA.

(Hagoromo.)

Japán Nő-játék.*)

Személyek: TENNIN, tündér; GOFU, halász; HALÁSZOK KARA.
Történik a Fujiyama közelében, a Mihó tó partján.

I.

HALÁSZOK KARA.

Jaj, nem látják, mint tolongnak,
A vihartelt föllegek?
Jaj, nem hallják: valahonnan
Vészes orkán közeleg?
Halász vérim, nincs bár készen
Még dolgunknak csak fele,
Hagyjuk abba, ilyen vészben
Jobb a kunyhónk fedele!..

*) Az ősjapán istentiszteletnek máig fennálló egyik alkotó eleme a *Kagura*- vagy *Nó*-táncz, melyet a templom mellett külön e célra épített színpadon, egy, a mythológiájukból vett színdarabszerű mű keretében, zenekísérettel mutatnak be, havonként rendszeren egyszer, az álarczos, gazdag jelmezbe öltözött, templomi színészek. A nép, a színpad körüli szabad téren tolongva, nagy érdeklődéssel nézi az előadást és szívesen fizeti meg a minden házra kivetett, havi pár szemből álló templomi adót, mely e játékok költségeinek fedezésére szolgál. Ezt az adót még az ott lakó idegenektől is megkövetelik.

Az istentisztelet részét alkotó e tánczokból fejlődött — valószínűleg kínai hatás alatt — a *joluli* nevet viselő japán színműfaj, mely a nemzeti hősök tetteit tárgyalja. Ilyeneket már Kr. u. 1000 körül találhatni. Ezek a *Nó*-játéknak egyenes leszármazói. — Az itt bemutatott darab a japán mondavilágból származik. Már a X-ik szá-

Oh de nem! hisz elsimulva
 Nyugszik a hab csendesen,
 Csak a kikelet fuvalma
 Zúga át a fenyvesen.
 Csak e hang volt oly riasztó,
 De már újra csöndes a tó.
 Újra hálót vethetünk
 S újra énekelhetünk.

HALÁSZ.

Hogy Mihónak fenyős partján
 Társaim keresve én,
 Kikötöttem könnyű sajkám,
 És szemem körülvetém,
 Csodát láttam: az egekből
 Virág eső perg alá
 S isteni szép dana zendül
 S nem tudom, ki dalolá?
 Ott csüng im, a fenyő-ágon
 Egy szép, illatos ruha,
 Még ilyet e nagy világon
 Föl nem öltött nő soha.
 Leakasztom, úgy szerzem meg,
 Könnyű mint a hó-pehely,
 Haza viszem a szülémnek
 Kincs gyanánt, hadd tegye el.

TÜNDÉR.

Ez a köntös az enyém,
 Adjad vissza, oh legény!

zadból való *Fudóki* című műben benn van a meséje. Jelen fordítás alapjául a nyolczvanas évek derekán megjelent hat kötetes No- és Joluli gyűjteményben megjelent szöveg szolgált. Szerzője ismeretlen, állítólag Szaburo Kitsugo és fia írták az 1394. és 1423. évek között, de később ismeretlen szerző újra dolgozta. A *Nő* ilyen alakjában ma csak a Sintó-vallásnak templomi játékaiban él.

Nem mulaszthatom el, hogy itt is őszinte köszönetet ne mondjak Katzura Tasabu fiatal japán tanárnak, ki a fordításnál és Kozma Andornak, ki a magyar versek átsimításánál önzetlen segítséget nyújtottak. B. B.

HALÁSZ.

Hogy a tiéd, nem hiszem,
Úgy találtam, elviszem.

TÜNDÉR.

De enyém e tündér holmi,
Engem illet ez a kincs,
Tőlünk ilyet elrabolni,
Földieknek joga nincs.
Ajándéku adnám inkább,
De az égben ezt is tiltják,
Kérlek hát, hogy menj s akaszd,
A hol letted, vissza azt.

HALÁSZ.

Hogyan, hát te jó tündér vagy
S égi öltözéked ez?
Hisz úgy ennek becse oly nagy,
Hogy oltárunk éke lesz.
Égi kincse van Japánnak
Három eddig, most pedig,
Vissza bárhogy is kívánjad,
Ez leszen a negyedik.

TÜNDÉR.

Jaj, e bűvös köntös nélkül
Nem szállhatok sehova,
Zárva így nekem a légür
És a tündérek hona.
Oda immár vissza térnem
Soha többé nem szabad.
A ruhámat, esdve kérem,
Szép ruhámat visszaadd!

HALÁSZ.

Bajos tündér visszaadnom,
Mindhiába, nem lehet,
Kérhetsz búsan siró hangon.
Nem veszed meg szívemet.

Esengj százszor vagy örökké,
Százszor is megtagadom,
A ruhádat soha többé
Vissza neked nem adom.

TÜNDÉR.

Oh, ha zord szavadnak állnál,
De ne állj, halász legény,
Szárnyaszegett kis madárnál
Árvább lennék én szegény.
Nem röpnék már lebegve
Soha vissza kék egembe.
S szárnyam' törvén, égi vágy
Földön elepedni hágy.

HALÁSZ.

Lám, a tündér földre kötve
Milyen síró, gyöngö lény!

TÜNDÉR.

Magas égből földhöz ütve,
Mily kétségbe estem én!

HALÁSZ.

Azt az időt meg nem éred,
Hogy én megsajnáljalak.

TÜNDÉR.

Oh, a gyöngéd, jó tündérnek
Nem való a sár, salak.

KAR.

Nézd a szegény tündér-lányka
Szemén bú-harmit fakad,
S haja, bár az ég virága.
Most lecsüngő, hervatag.
Ah, mily rettenetes kintul
Piheg gyötrött kebele!
Olyan bánkódásnak indul,
Még bizony meghal bele.

TÜNDÉR.

Nézek vágyva, de hiába,
 Felhős égnek magasába,
 A sugárba, illatárba --
 Utam oda el van zárva.

KAR.

Kik az égi bolton éltek,
 Kedves vándor fellegek,
 Tudjátok meg, hogy felétek,
 Már e tündér nem lebeg.

TÜNDÉR.

Földi bánat megöl engem.

KAR.

Már ez nem jut fel oda,
 Égi madár, bármit zengjen,
 Ő nem hallja meg soha.

TÜNDÉR.

Égi szó már nem hat én rám.

KAR.

Vándor-daru vidd a hirt;
 Lenn a földön egy tündérlány
 Nem lel nagy bújára irt.

TÜNDÉR.

Égből esvén, lettem árva.

KAR.

Csüllök zsongó seregi.
 Mért csapkodtok a vízárba,
 Mért repültök erre ti?
 S te lehellő réti szellő.
 Virágkelyhet fuvaló,
 Gyöngéd szárnyad jobb ha bágyad,
 Itt ma lengned nem való.

Mert ha látja a szegényke
Mind azt, a mi száll, repül,
Szíve szakad, hogy az égbe
Ő nem szállhat egyedül.

TÜNDÉR.

Földnek rabja lettem én!

KAR.

Földi árva lett szegény,
Szivecskéje megszakad,
Szeme két bús könny-patak.

HALÁSZ.

Tündér, tündér, a mint nézlek,
Még is meg kell vallanom,
Hogy sírásod megigézett
S elfogott a szánalom.
Pehelyruhád, íme, vedd,
Vissza adom teneked.

TÜNDÉR.

Mily öröm! . . . a szép ruhát
Adjad gyorsan vissza hát!

HALÁSZ.

Vissz' adom és semmi károd;
Egy csak a feltételem:
Hires tánczodat eljáród
Előbb nékem e helyen.

TÜNDÉR.

Elragadva a gyönyörtül
Mindent megteszek neked,
Hogyha aztán földi körbül
Ég-hazámba lenghetek.
S jól van, váltságképen végül
Tánczom emlékéit vedd,
Ám a pehely-köntös nélkül
Még tánczolnom sem lehet.

HALÁSZ.

Nem, ha vissza előbb kapnád,
Tánczod többé el se ropnád,
Rajta hát! Előbb a táncz —
Aztán meglesz, mit kívánsz.

TÜNDÉR.

Szégyen tőled égi lénynek
Ily föltételt szabni ki,
Ha szülöttje örök fénynek.
Lehet csaló valaki?
Az a földi büntől tiszta, —
Add ruhám' előre vissza!

HALÁSZ.

Már is bánom szavamat.
Itt a ruhád, légy szabad!

TÜNDÉR.

Kapja érte meg emlékül
A föld a káprázatot,
Hogy egy tündérlányt az égből
Lenge tánczban láthatott.
Oly habkönnyen lebegek,
Mint a báránypellegek.

HALÁSZ.

Oly hab-könnyüden lebeg,
Mint az égi fellegek.
S míg a szárnya lengve leng,
Lég körüle zengve zeng.

TÜNDÉR.

Tölts be mindent, virágillat.
Eget, földet, levegőt, —
S mely halandók sziveig hat
Leheld édes büverőd'!

KAR.

Nézzétek, az ég leánya
 A kegyét hogy hinti szét,
 Csoda tánczba, nekünk szánja
 Mennyei művészetét.
 Táncza megmarad, mint emlék
 Melyet földhonunknak ad,
 Vegyük — s benne kedvünk teljék —
 A menny szép ajándokát!

II.

KAR.

Figyelj ember, ős időkről
 Mond csodát a dal ma itt,
 Zengni fogja a magas menny
 Titkos, nagy hatalmait.
 Mert mi sok-sok ezer féle
 Lenn e földön létezik,
 Áldja mind egy Istenpárnak
 Teremtő szent kezeit.
 Elsőül a lélekhonból
 Földre e pár költözék,
 Ők kezdték meg nagy erővel
 A világ épületét.
 Mint az örökkévalóság
 Erejök oly végtelen
 S mit ez végtelennek alkot,
 Abban Isten van jelen.
 Végtelenség legszebb éke
 A gyémántos kerek ég,
 Mely az örök Istenektől
 Mennyboltnak nevezteték.

TÜNDÉR.

S hol ezen a szelid holdat
 Megtalárod, nézz oda:
 Ott az Istenkéz emelte
 Fényes égi palota.

KAR.

Harmincz égi király lakja
 Az aranyos termeket,
 Földi éjre szép ragyogványt
 Koronájok fénye vet.
 Tizenöt nap' estről estre,
 Ha beállott a sötét,
 Látjuk sugárzó pompában,
 Mindnek fehér köntösét.
 Arany trónjok, más pompájok,
 Mindent ragyogásba von,
 S telt arczczal ragyog a hold is
 A tizenötöd' napon.
 Ám tizenhatod' nap éje
 Hogyha már végére jár,
 Komor zúgba kell hogy fusson
 Minden éjjel egy király.
 S minden egy trónt, mely üres lett
 Leborít sötét lepel,
 S lassan fényes arczú holdat
 Feketeség így lep el.
 De az elfutott királyok
 Búja vigaszt vár s akar,
 Körülfogja azért őket
 Mennyei tündéri kar.
 Leng köröttök lenge csáb-táncz,
 Zengenek csábos dalok.

TÜNDÉR.

Fő a tündérhadban: kedves
 Tennin tündér én vagyok.

KAR.

Ah, leszállt az égi szép lány,
 Gyönyört s áldást hozva ránk,
 Üdvözdöl őt népes ország,
 Dicső Japán, szép hazánk!
 Nem tölt bár itt, csak egy órát,
 Kegyét bőven hinti szét

S megtanulja tőle népünk
 Égi táncz-művészetét.
 Lebben csillogó fehér köd
 S játszadoz a lány haján,
 Ég virága tűzve abba,
 Annak hizeleg talán.
 Égi virág illatárja,
 Jelképezi a tavaszt,
 Melyet a hold fölfelé vonz,
 De a földünk lenn maraszt.

TÜNDÉR.

Oh csodás ez édes óra!

KAR.

Égnek tája, égi szép,
 Ám a földnek is van bája,
 Mit csodál az égi nép.
 Szellők, hajtsatok ti felhőt,
 Hogy az utat fedje el,
 Melyen menyeyi lakába
 Jutna e tündérke fel.
 De a fenyvesoldalt, felhő,
 Nehogy eltakarjad itt,
 Hadd szemlélje a tündérke
 A Mihó tó partjait.
 Százszor lásd bár, szép e látvány,
 Te is, tündér, nézz ide:
 Fuji hegy hófedte orma
 Belebámul tükribe.
 A hajnalpír első csókja
 Mikor e sik tóra tűz,
 Biborszint ölt, mintha első
 Csókot kap a szende szüz.
 A fenyvesről könnyü pára
 Tó tükrére le ne szállj,
 Mert láthatlan lenne tőled
 Égi szemnek ez a báj.
 Ez vonzott az égiekből
 Ide egy párt hajdanán,

Honunk dicső Mikádója
E csodás pár sarja ám.

TÜNDÉR.

Fenn is tudjuk, hogy valóban
Isten-sarj e hon feje,
Hol az égi királynőnek,
A napnak ring bölcseje.
S azt is tudjuk, hogy az égi
Faj, mely itt uralkodik,
Bölcs ura lesz e hazának
Még év-miriádokig.

KAR.

Addig, míg a tündér-szárnyak
Lágy szelétől bérczeink,
Lassan szét nem morzsolódnak
Csupa porladt részre itt.

III.

KAR.

Égi perczek! Füleinket
Andalitja egy zene,
Melyre mintha égből vissza
Angyali kar zengene.
Hárfák bűvös pendülése
Tárogatók, fuvolák
Ezüst hangja légen, égen
Lassan, halkán dúdol át.
S ezalatt Szomejro hegynek
Büszke csúcsaira már
Aranyos fényt hint a hajnal.
A legelső napsugár.
A nagy bércz komor fején ült
Éjen át a gyász-setét
S most a Mihó ezüst habja
Tükrözi már fenyvesét.
S Ukishima berkeiben
Virágeső mért esik?

Lám, a tündér lengé tánczát
 Szemeink most meglesik.
 S míg a táncz szelid ütemben
 Viszi őt az ég felé,
 Sziveinket mondhatatlan
 Égi mámor eltelé.

TÜNDÉR.

Üdvözlégy, hold palotája!
 Dicső Budha, senki más
 A te gazdád, s csupán benned
 Lakik a megnyugvás.*)

KAR.

A tündérnek szüzi testén
 Leng a varázs-ruha már.

TÜNDÉR.

Az ég szelid kékje vonz már
 S az isteni illatár.

KAR.

Mint a tavaszi köd olyan,
 Finom ezüst szövevény.

TÜNDÉR.

Égi fenség égbe szálljon,
 Itt hagyom a földet én.

KAR.

Oh ne még mennybéli szép lány,
 Ne fejezd tánczod be még,
 Ily hamar ne lássa tűnni
 Ezt a búbájt e vidék.
 Hajpártád virágos ékét
 Szelid szellő lengeti,
 Melyet szárnyaid verése
 Váltogatva hajt neki.

*) E pár sort az ős japán mondából alkotott műbe a buddhismus erőszakolta bele.

Lejtsd a tánczod', lejtsd tovább még,
 Lejtsd oly bájló kecsesen.
 A hogy földi halandónak,
 Nem adatik sohasem.
 De ha mégis hold-hazádba
 Drága lényed föllebeg,
 Hallgasd meg, a mit az ajkunk
 Hozzád esdeklőn rebeg:
 «Egi jóságos kezeddél
 Hints le áldást, hétszerest!
 E hullámvert partu szép hont
 Tova szállva úgy szeresd!
 Hints a szomjazó mezőkre
 Űde harmatot, sokat,
 Ejts a föld minden rögére
 Gazdag ajándékokat!»
 ... Ah, a válás percze itt van,
 Vége, vége! ... Eltűnék,
 Tündérszárnya lebbenésén
 Nem mozdul már lenn a lég.
 Ah, a fenyvesek felett már
 Felrepül az égbe ő,
 Ukishima nádja közt zúg
 Szomorún a levegő.
 Aszidáke magas szirtje
 Elmarad alatta már,
 Örök havu Fujijáma
 Csúcsán is túl messze jár.
 Száll magasbra, mind magasbra,
 Kéklő égi légen át — —
 Eltűnt, vége, mert elérte,
 Dicső égi csarnokát.

Japánból

BALOGH BENEDEK.